

'Kijken is de beste vorm van controleren'

Kwaliteitscheck binnen een Emvi-aanbesteding

Hoe check je kwaliteit als je aanbesteedt met Economisch Meest Voordelige Inschrijving (Emvi)? Boombeheerder Jaap Verhagen van de gemeente Ede ging een kijkje nemen bij de bomen van een vorige opdrachtgever van de aannemer. Hij deed dit in overeenstemming met de aannemer. In de toekomst wil Verhagen ook onaangekondigde bezoeken bij andere opdrachtgevers afleggen, alsmede spontaan toezicht houden op het werk zelf.

Auteur: Santi Raats

De meeste gemeenten hebben met betrekking tot snoeiwerk tot nu toe gewerkt met beeldbestekken, standaard RAW-boombestek en op basis van regie. Wanneer men volgens de nieuwe aanbestedingsregels gebruikmaakt van de economisch meest voordelige inschrijving (Emvi), zijn deze bestekvormen echter niet zo handig. Kwaliteit kun je namelijk niet altijd bereiken met een beeld of standaard als het om snoeien gaat. Boombeheerder Jaap Verhagen van de gemeente Ede legt uit hoe hij een snoeiwerk Emvi heeft aanbesteed.

Adviesbureau

De gemeente Ede startte begin 2011 met het voorbereiden van haar Emvi-bestek. Daarvoor nam zij adviesbureau Cyber in de arm. Jaap Verhagen: 'De allerbelangrijkste tip die aanbestedende diensten wil meegeven wanneer ze gaan aanbesteden op het gebied van openbaar groen: laat je adviseren door een adviesbureau, zeker de eerste keer. Het hooghouden van de

kwaliteit van een levend product zoals groen vergt specialistische kennis. We zijn een jaar bezig geweest met de voorbereidingen. Het was belangrijk om met elkaar alle belangrijke kwaliteitspunten te inventariseren. Ook heb ik intern veel ruggespraak gehouden om er zeker van te zijn dat de kwaliteit in het bestek goed was afgedekt. Het voortraject is van wezenlijk belang geweest: inventariseren wat je hebt; inspecteren van de bomen in de bestekswijk, maar ook hun standplaats beoordelen; hieruit een analyse maken, gericht op de staat van onderhoud, groeiplaats en toekomst; toekomstig beleid en beheer maken.'

Door aanzienlijke tijd te steken in dit eerste Emvi-bestek is Verhagen ervan overtuigd dat hij een goed Emvi-bestek heeft klaarliggen voor vervolgaanbestedingen. 'We hebben nu voor 95 procent een snoeiwerk op basis van Emvi-standaard voor elkaar. De volgende keer neemt de voorbereiding dus al een stuk minder tijd in beslag.'

Raambestek

'Eerst wilden wij een beeldbestek maken voor een snoeiwerk in Bennekom,' vervolgt Verhagen. 'Dat werd uiteindelijk een raambestek op basis van Emvi-criteria. Het werd een raambestek met eenheidsprijzen omdat je een aannemer zijn werk dan flexibeler kunt laten uitvoeren. Hij kan bijvoorbeeld, wanneer dat beter uitkomt, meeliften met een trottoirrenovatie op een andere plek dan waarop hij op dat moment aan het werk is. Bij een RAW-bestek liggen werkzaamheden meer vast.'

Emvi-criteria

'We hebben gekozen voor aanbesteden op basis van Emvi-criteria omdat de werkzaamheden te complex waren om zich te lenen voor een simpel beeldbestek,' aldus Verhagen. 'Er komen bij snoeien zaken kijken zoals een grote verscheidenheid aan soorten, het werken aan achterstallig onderhoud, overlast van werkzaamheden voor de burgers en dus klachtenafhandeling.'

Daarvoor heeft de gemeente Ede een audit gehouden. Alle inschrijvers mochten in hun geschreven plan van aanpak laten zien wat zij in huis hadden voor wat betreft de gewenste kwaliteit voor de opdrachtgever. De Emvi-criteria in ons bestek waren: incidentenmanagement, bomen verwaarloosd (dit duidelijk anders dan achterstallig), beeldgericht onderhoud, hinder en overlast, registratie en communicatie met de opdrachtgever.'

Verscheidenheid aan soorten

De ene boom is de andere niet. Om vakkennis te testen in de audit, voegde de gemeente Ede voor de inschrijvers een voorbeeld toe afkomstig van de KBB, van toepassing voor het totale bestek, maar ook voor drie straten die binnen de audit op beeld onderhouden moeten worden. In dit document stond beschreven welke boomsoorten in welke straten op welk beeld moesten zijn. Inschrijvers moesten op hun eigen wijze laten zien wat beeldgericht snoeien is, maar ook de boomkennis bezitten om dit bestek uit te voeren. Niet elk type boom is hetzelfde. De aannemers konden hun snoeiexpertise laten zien.

Achterstallig onderhoud

Bij achterstallig onderhoud is het de kunst om er niet letterlijk met de botte bijl in te gaan en dat de te onderhouden bomen zo worden aanpak dat de boom niet onherstelbaar wordt bescha-

digd, kwetsbaarder wordt voor ziekten en schimmels en uiteindelijk sneller terugloopt in vitaliteit en doodgaat. Toch moet er wel daadkrachtig ingegrepen worden, wil de opdrachtgever niet achter de feiten aan blijven lopen. Verhagen: 'We werken in Ede met "prestatiebestekken groen". Insteek van dit bestek is gunning op laagste prijs met een aantal verplichte documenten en reële eenheidsprijzen die gebruikt worden bij het verrekenen van meer en minder werk. Het bleek echter steeds weer dat de aannemer zijn verhaal niet waar kon maken voor de afgesproken prijs. Het groen gaat daardoor erg hard achteruit. Onderhoud in de openbare groene ruimte heeft waarde. Gunnen van werken met goede Emvi-criteria tegen een redelijke prijs is vele malen beter dan door een prijsvechter het groen te laten verkwanselen. Het is beter om 10 tot 25 procent meer te betalen en er op deze wijze voor zorgen dat het product goed blijft, want dat scheelt vele uren en energie van de toezichthouder en veel klachten van de bewoners. Daarbij maak je minder kosten omdat je het groen niet vroegtijdig hoeft om te vormen.'

Administratie

Opdrachtgevers werken allemaal met hun eigen beheersystemen. Belangrijk is het om te weten of de aannemer kan afstemmen op het systeem van de gemeente. Dit kan worden afgestemd door in het plan van aanpak te eisen dat men beschrijft

hoe de aannemer gegevens van het buitenwerk in het beheersysteem verwerkt. 'De ene aannemer is hier beter in dan de andere. Het kan zijn dat het ene bedrijf een specialist is op dit vlak, maar ook dat een bedrijf hierin minder goed is,' legt Verhagen uit. 'Uiteindelijk geldt bij Emvi dat de algehele puntenscore de doorslag geeft: als de aannemer administratief niet uitblinkt, maar relatief wel goed scoort op andere kwaliteitscriteria, kan het zijn dat hij toch nog uit de bus komt als de partij met de relatief beste kwaliteit tegen de beste prijs.'

Klachtenafhandeling en overlast

Verhagen ziet een verschil tussen klachtenafhandeling en overlast. 'Klachten bestaan uit ontevredenheid over het openbaar groen, zoals te veel schaduw, wortelopdruk, luizen of vallend blad. Van overlast in onze gemeente is sprake wanneer burgers last hebben van onze werkzaamheden in de straat, zoals wanneer er een hoogwerker ingezet wordt of wanneer er geluidshinder is.'

Check bij andere opdrachtgever

De gemeente Ede heeft een personal touch toegevoegd aan de Emvi-aanbesteding: zij ging op bezoek bij een andere opdrachtgever waarbij een hoog scorende inschrijver een vergelijkbare opdracht had uitgevoerd. Verhagen: 'Bij ons kwam BTL Bomendienst uit de bus als economisch meest voordelige inschrijving. Jan Mauritz,

Verwaarloosde bomen.

Goede snoeifase.

Verkeerd gesnoeide boom.

Eric Maten (boombeheerder) en ik zijn toen naar de gemeente Nijmegen afgereisd om te zien hoe BTL daar een eerdere opdracht heeft uitgevoerd, en om te zien of de praktijk overeenkwam met het verhaal in hun plan van aanpak. De gemeente Nijmegen komt qua groenbestand met Ede overeen en is eveneens een grootschalige gemeente. Dit maakt vergelijken mogelijk.' In Nijmegen spraken Verhagen, Maten en Mauritz met de andere opdrachtgever en maakten tevens een tour door de stad. Dit zorgde voor een positief beeld van de aannemer. 'We hoorden van Nijmegen dat de aannemer 's morgens vroeg de straat inkomt, na het werk meteen opruimt en daarna op tijd weer vertrekt. We kregen in de indruk dat de aannemer deskundig was en professioneel en wisten zeker dat hij vakmensen zoals ETW'ers inzet.'

Toetsingselementen

Kwaliteitstoetsing is niet alleen vooraf belangrijk door een referentie-opdracht te bekijken, maar ook tijdens het werk. 'Investeer in toezicht. Kijken is de beste vorm van controleren. Dan zie je of de aannemer voldoet aan Arbo-aspecten, veiligheid, het juiste gebruik van gereedschap, werkwijze, vakmanschap/kennis, netheid zoals rommel opruimen, en gewenste omgang met de buurtbewoners. Tijdens het toezicht geven we punten voor het werk die meetellen voor de evaluatie en eindbeoordeling. Je kunt ook onaangekondigd

Boom in de eindfase, goed.

bij een andere opdrachtgever gaan kijken hoe er gewerkt wordt. Dat willen wij bij de eerstvolgende Emvi-aanbesteding gaan doen. Dan is de kwaliteit aardig dicht getimmerd.'

Niemand is perfect

Niet op alle punten scoorde de winnende aannemer bij het bestek-Bennekom het hoogste. De werkwijze rond verwaarloosd onderhoud moest na de gunning nog wat bijgeschaafd worden, tijdens de eerste bouwvergadering. 'De aannemer had andere gedachten over verwaarloosde bomen en bomen met achterstand. Hij was van mening om nog in te grijpen bij bomen in de eindfase. De inschrijvende boomverzorgende bedrijven waren over het algemeen meer gericht op het onderhoud van de boom, zelfs wanneer een boom in de eindfase was. Ede heeft daar een andere visie over, namelijk om deze eindfasebomen met rust te laten en enkel dood hout te verwijderen en incidentenmanagement toe te passen. Wanneer deze bomen extreem gesnoeid worden, kunnen ze kwetsbaarder worden en nog sneller aftakelen en uiteindelijk sneller dood gaan dan wanneer je ze met rust laat.' Volgens Verhagen ontstaan er op het gebied van achterstallig en verwaarloosde bomen in het onderhoud ook al snel andere discussies. 'Zoals wat er gedaan moet worden met oude bomen in lommerrijke buurten. Daar wil de gemeente Ede niet opkronen tot de absolute doorrijhoogte van 4,2 meter; 3 meter doorrijhoogte volstaat dan. Of wanneer een boom door omstandigheden geen mooie kroon heeft gevormd, hoeft de aannemer er niet in te gaan zagen om de kroon mooi te maken. Maar Verhagen wil benadrukken dat inhoudelijke discussie tot op zekere hoogte mogelijk moet zijn. Ten eerste omdat niemand perfect is, maar ten tweede vooral om samen tot kennisverhoging te komen. 'Een bedrijf moet niet bedrijfsblind worden, maar openstaan voor andere inzichten. Een opdrachtgever moet een gezonde discussie met vakmensen waarderen,' zo is hij van mening.

Contract

De gemeente Ede heeft met BTL Bomendienst een jaarcontract afgesloten. Daar heeft zij haar redenen voor. 'Emvi-aanbesteden is nieuw. Niet alleen voor ons, maar voor de hele branche. Wij hebben tijdens het aanbesteden gemerkt dat zich inschrijvende boomverzorgende bedrijven, net zoals wij, ook nog worstelen met de nieuwe manier van denken en om moeten leren gaan met de manier van kwaliteitstoetsing, met name

wanneer deze toetsing buiten plaatsvindt, en met de manier van elkaar scherp houden. Daarom is het belangrijk om zaken niet direct voor langere periode vast te leggen. Aan het einde van de zomer evalueren we het werk en dan kunnen we het contract bijstellen, indien nodig. Daarna hanteren we een jaarverlenging met een maximum van twee verlengingen van één jaar.'

Tevredenheid met Emvi

Verhagen betaalt liever wat meer voor betere kwaliteit. De wethouder was ook niet moeilijk te overtuigen. 'Wanneer je jarenlang op laagste prijs hebt aanbesteed, kun je onherroepelijk een achterstand in het groen waarnemen, ondanks dat er boetes zijn uitgedeeld voor nalatigheid. De bomen worden van boetes namelijk niet groener. Je hoeft met je wethouder maar één rondje te lopen langs een achtergebleven stuk groen en met hem of haar te bespreken: "Dit was het resultaat van aanbesteden op de laagste prijs. We kunnen echter ook gaan werken met een partij die een redelijke prijs vraagt, maar wel een goede kwaliteitsomschrijving biedt. Wat wil je?" Groene beplanting moet zo'n 35 jaar mee en bomen moeten zestig tot tachtig jaar mee, afhankelijk van de categoriesoort. Daar mag best een redelijke prijs tegenover staan.'

Tips

Verhagen geeft als hoofdtip: samenwerken. 'Met een adviesbureau, maar ook met buurgemeenten. Vraag bij hen na wat zij belangrijk vinden aan een bepaald werk. Kennis delen en kennis opdoen is key bij Emvi-aanbesteden.'

Jaap Verhagen, boombeheerder gemeente Ede.

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-4049>